

fig over et saadant Lovforslag." Et saadant Tilsagn fra Ministeriets Side vides ikke at være givet; men i det paafølgende Aar, 1856, da Biskopperne i Anledning af, at forskillige Lærebøger til Religionsundervisningen være forelagte dem til Bedømmelse, fornyede Andragendet om, at Landemoderne burde gives Leilighed til at ytre sig om saa vigtig en Sag, lod Ministeriet Biskopperne „anmode om paa de forestaaende Landemoder at bringe denne Sag paa Bane", ligesom ogsaa Spørgsmaalet om Afskaffelse af Evangsdaaben i Folkekirken. I det herhenhørende Circulaire af 25de Marts 1856 udtalte Ministeren, med Henviisning til lignende Dtringer i Rigsdagen: at „han ikke vilde kunne gaae ind paa saadanne, i Folkekirken indre Forhold indgribende Foranstaltninger, uden at have hørt en Stemme fra Kirkens Side, nemlig fra Biskopperne og Landemoderne, som de eneste Organer, der haves for Kirken, saalange det fuldstændigere og syldigere Organ for samme savnes, som maa ansees tilfattet ved Grundlovens Tilsagn om Folkekirken Ordning ved Lov." Hvorledes disse Ord ere at forstaae, synes at fremgaae af en Udtalelse af Ministeren her i Thinget i forrige Session (Landsthingstidenden Sp. 154 f.). „Det har" — siger han — „kun været den Opgave, jeg har troet at burde stille mig fra først af, da jeg overtog Cultusministeriet, og derfor ogsaa siden har fulgt, at der maatte gives Leilighed til at høre saadanne kirkelige Stemmer, som man unægtelig maa sige komme til Orde gennem Landemoderne." De nævnte to kirkelige Lovudkast ere saaledes de første og de eneste, som have været forelagte Landemoderne til Betænkning. Den historiske Retsbegrundelse er saaledes, som man seer, ikke stærk.

Men fordi det er grundet i historisk Misforstaaelse at ville gjøre denne Rettighedsgrund gjældende, saaledes som det er skeet, maa det indrømmes, at det ligesuldt kunde ligge nær at benytte Landemodsinstitutionen som en Basis, hvorpaa der i Kirkeforfatningsagen kunde bygges videre, saa fremt den kunde erkjendes egnet dertil efter sin Beskaffenhed. Dette er den Forudsætning, hvorfra samtlige Landemodsmedlemmer med

ganske saa Undtagelser ere gaaede ud. Det er en Udtalelse, hvis Bøgt det ikke vil falde Nogen ind at bestride. Men paa den anden Side vil det dog formodentlig blive indrømmet, at Spørgsmaalet: om en kirkelig Competence ved Lovgivningsfaget vil være i de bedste Hænder enten hos Landemoderne eller i et valgt kirkeligt Organ af Geistlige og Iffe Geistlige, ikke egentlig kan siges at finde sin gyldige Beparelse i Landemoderne selv. Det vil formodetlig ogsaa blive indrømmet, at Landemods Erklæringer ikke kunne gjælde som Vidnesbyrd om Stemningen hos Geistligheden Landet over. Jeg for min Deel holder mig forvisset om, at, dersom der ad den tdbligere fulgte Vej var tilveiebragt en fri og almindelig Stemme fra de Geistlige Landet over, da vilde Resultatet være blevet et heelt andet. Der er Ingen, som erindrer, at det røstfildste Præsteconvent den 28de November 1855 i et talrigt Medeenstemmig erklærede, at det sluttede sig til Kirkecommissionens Majoritetsvotum og androg hos Ministeriet paa: at et Udkast til Lov om Kirkens forfatningsmæssige Ordning efter de der angivne Grundtræk maatte blive udarbejdet til Forelæggelse for den danske Rigsdag, — der kan finde det rimeligt, at en fri Geistligheds-Stemme fra det hele Land nu skulde været gaaet i en lige modsat Retning. Men endelig er det klart, at netop i Kirkeforfatningsspørgsmaal falder Geistlighedens og Menighedernes Interesse ikke saaledes sammen, at et eenfaldigt geistligt Botum kan gjælde som en Stemme, udgaaet fra Kirken selv, afgivet paa Kirkens Vegne. Det kan ikke undgaaes, at der i saadanne Forhold gjør sig en særlig Fællesinteresse, hvad man pleier at kalde Corporationsaad, gjældende, som trænger til en Modvægt.

Men, skulde nu den danske Kirke virkelig i Landemoderne have det Organ, hvortil den trænger, eller dog Hovedelementet til samme? Landemoderne bestaae, foruden af Stiftamtmand og Biskop, af Stiftets Provster. Provsterne ere i Embeds Medfør „deres Biskoppers Medhjælpere." Provsteembedet tiltrædes med den edelige Forpligtelse: at ville være „Biskoppers